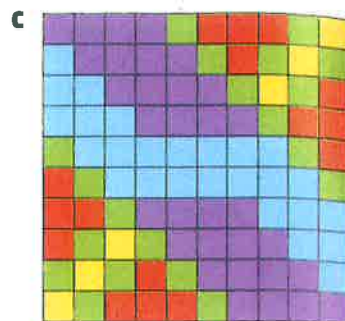
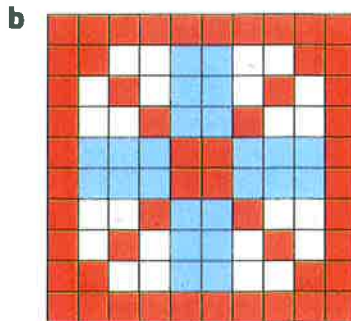
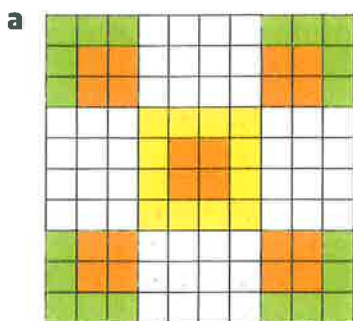

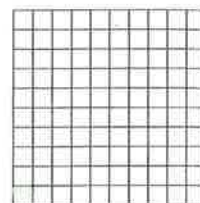
Prosentrokning

- 8.43** Hvussu stórir prosentpartur eru teir ymist litu puntarnir av øllum puntunum í hvørjari uppgávu?
Skriva svarini bæði sum prosent og sum brot.

- 8.44** Í einum biografi sita 300 áskoðarar. 1 % er eldri enn 90 ár. 25 % eru børn. 30 % eru vaksnir menn yngri enn 90 ár, og restin er vaksnar kvinnur yngri enn 90 ár.

300 áskoðarar eru 100 %

- a** Hvussu nógvir áskoðarar eru eldri enn 90 ár?
b Hvussu nógv børn eru í biografinum?
c Hvussu nógvir menn yngri enn 90 ár eru í biografinum?

- 8.45** Hvat er

a 1 % av tølunum?

A 400

B 150

b 10 % av tølunum?

C 1500

D 30

c 30 % av tølunum?

- 8.46** Hvat er 10 % av

a 40 kr?

b 200 kr?

c 8 kr?

d 5630 kr?

- 8.47** Í einum handli er sølan av ísum býtt á ymsu sløgini sum víst í talvuni. Komandi vikuna skal handilsmaðurin keypa 800 ísar.

Hvussu nógvir skal hann bíleggja av hvørjum slagnum?

Ísar	Partur
Kramarhús-ísar, sjokuláta	35 %
Sjokulátupinnar	25 %
Tvíflís-ísar	20 %
Kramarhús-ísar, jarðber	10 %
Karamell-ísar	10 %

Dæmi

Í handlinum selja tey ensk bløð. Blaðið Footy, sum vanligar kostar 80 kr, verður selt við 20 % í avslátti.

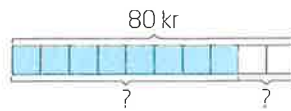
a Hvussu stórir er avslátturin í krónum?

a
 100 % er 80 kr
 1 % er $\frac{80}{100} = 0,8$
 20 % er $0,8 \cdot 20 = 16$
 Avslátturin er 16 krónur

b Hvat kostar blaðið við avslátttri?

b
 $80 - 16 = 64$
 Blaðið kostar 64 krónur við avslátttri

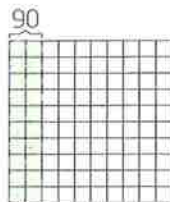
Eg hugsi so, at 10 % er 8.
 Tí mugu 20 % vera $2 \cdot 8 = 16$.

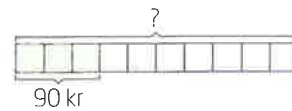
Dæmi

Sofía brúkar 90 kr í ein dag. Tá hevur hon brúkt 30 % av øllum pengunum, sum hon hevði við, tá ið hon fór at ferðast. Hvussu nógv pengar hevði hon við sær?

30 % er 90 kr
 1 % er $90 : 30 = 3$
 100 % er $100 \cdot 3 \text{ kr} = 300 \text{ kr}$
 Hon hevði 300 kr við sær

$\frac{30}{100}$ er tað sama sum $\frac{3}{10}$.

$90 : 3 = 30$
 100 % er $30 \cdot 10 = 300$

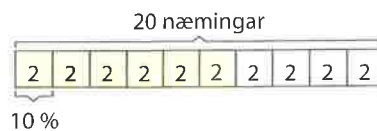

Dæmi

Í einum flokki eru 20 næmingar, 12 dreingir og 8 gentur. Hvussu stórir partur av næmingunum er dreingir?

$\frac{\text{Dreingir í tali}}{\text{Næmingar}} = \frac{12}{20}$
 $\frac{12 \cdot 5}{20 \cdot 5} = \frac{60}{100} = 60\%$

Vit leingja brotið.

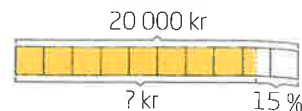
Í hesum
uppgávu
kann tað
vera hent
at tekna
fyrimyndir.

8.48 Á einari skrivstovu arbeiða 30 fólk, 18 kvinnur og 12 menn. Hvussu stórir partur av starvsfólkunum eru kvinnur?

8.49 Ein skutari kostar 20 000 kr. Eitt ár seinni er virðið á skutaranum minkað 10 %.

- a Hvat er virðið á skutaranum tá?
- b Hvat hevði virðið verið, um tað var minkað 15 %?

8.50 Ein bilur letur 210 gramm av CO₂ frá sær fyri hvønn koyrdan kilometur. Ein nýggjur motorur minkar hetta talið 20 %. Hvussu nógv CO₂ letur bilurin so frá sær fyri hvønn koyrdan kilometur?

8.51 Elsa hevur keypt eitt fototól í útlandum. Tað kostaði 1400 kr. Harumframt má hon gjalda eitt avgjald, sum er 25 %. Hvat kostar fototólið nú til samans?

8.52 Signhild eigur 400 kr. Hon keypir einar sólbrillur fyri 180 kr. Hvussu stóran prosentpart av pengunum hevur hon brúkt?

8.53 Ein gittari kostar vanliga 2500 kr. Sámal keypti gittarin fyri 2000 kr.

- a Hvussu stórir var avslátturin?
- b Hvussu nógv prosent var avslátturin?

8.54 Artis Gilmore er tann kurvabóltsleikarin, sum hevur hægstu málúrtekuna í USA. Hann skorar í miðal í 60 % av royndum sínum at gera mál.

Í einum dysti royndi hann at fáa mál 40 ferðir. Hvussu nógv mál kundi hann vænta at fáa í hesum dystinum?

8.55 Hvussu nógv er 60 % av

- a** 60 kr? **b** 130 kr? **c** 400 kr? **d** 1600 kr? **e** 14 500 kr?

8.56 Hvussu nógv er

a 20 % av 500 kr?	b 50 % av 110?	c 10 % av 6000?
60 % av 500 kr?	25 % av 110?	15 % av 6000?
80 % av 500 kr?	75 % av 110?	35 % av 6000?

8.57 Hvussu nógv prosent er

a 30 sekund av 2 minuttum?	c 500 g av 10 kg?
b 80 cm av 1 m?	d 400 m av 2 km?

8.58 Skriva sum prosent.

a 37 av 50	c 178 av 200	e 300 av 400
b 13 av 100	d 100 av 250	f 60 av 1000

8.59 Skriva brotini sum prosent.

a $\frac{4}{10}$	c $\frac{4}{5}$	e $\frac{16}{32}$	g $\frac{3}{12}$
b $\frac{4}{20}$	d $\frac{4}{25}$	f $\frac{26}{52}$	h $\frac{7}{35}$

Kann eg skriva $\frac{1}{3}$
sum prosent?

8.60 Skriva rætt tekn: <, > ella =

a 40 % av 60	20 % av 120	d 70 % av 560	35 % av 280
b 20 % av 70	25 % av 80	e 90 % av 20	20 % av 90
c 15 % av 50	10 % av 70	f 20 % av 80	90 % av 20

8.61 Fýra børn kappast um at kasta smásteinar og raka í eina spann. Í hesi talvuni sæst, hvussu ofta tey kastaðu, og hvussu ofta tey raktu í spannina. Rokna, hvussu nógv prosent av kastunum hjá hvørjum barni raktu spannina.

Navn	Kast í tali	Av hesum raktu
Karl	50	21
Linda	40	16
Mikkjal	150	72
Nora	60	27

Dømi

Ein jakki kostar 1059 kr. Á útsølu í januar varð prísurin settur 20 % niður. Umleið hvat mundi jakkin kosta á útsølu?

niðursett 20 %

Eg rundi 1059 upp til 1100.
Tá eru 10 % 110, og 20 % eru 220.

$$100\% = 1059 \approx 1100$$

$$20\% \approx 110 \cdot 2 = 220$$

$$1100 - 220 = 880$$

Jakkin kostar umleið 880 krónur

8.62 Umleið hvussu nógv kosta hesi pløggini á útsølu?

30 %

Fyrr 735 kr

40 %

Fyrr 389 kr

25 %

Fyrr 419 kr

35 %

Fyrr 649 kr

8.63 Reint gull verður sagt at vera 24 karat. Tað merkir, at er luturin 12 karat gull, so eru 50 % av vektini reint gull. Eitt gullarmband er 18 karat gull.

a Hvussu nógv prosent eru reint gull í hesum armbandinum?

Armbandið vigar 69 gramm.

b Umleið hvussu nógv gramm av reinum gulli eru í armbandinum?

8.64 Í 2001 koyrði hvør færoyingur í miðal umleið 10,3 km um dagin í bili. Í 2011 var hetta talið vaksið við 20 %.

a Umleið hvussu langt koyrði hvør færoyingur í miðal um dagin í bili í 2011?

Í 2011 ferðaðust 201 102 fólk við flogfari til og úr Føroyum.

Í 2018 var hetta talið vaksið til 373 350 fólk.

b Umleið hvussu nógv prosent vaks ferðafólkatalið við flogfari frá 2011 til 2018?

Í 2010 ferðaðust 60 661 fólk við skipi til og úr Føroyum.

Í 2018 var hetta talið minkað til 51 253 fólk.

c Umleið hvussu nógv prosent minkaði ferðafólkatalið við skipi frá 2010 til 2018?

8.65 Ein skúlaflokkur við 26 næmingum og tveimum lærarum skal útferð við bussi. Trý bussfeløg bjóða seg fram at koyra tey, sí tilboðini í talvuni niðanfryi:

Felag A	Felag B	Felag C
At leiga ein buss ein dag: 5500 kr	At koyra aftur og fram: 200 kr fyri hvønn. Eru fleiri enn 20 ferðafólk, verður prísurin lækkaður 10 %.	At koyra aftur og fram: 250 kr fyri hvønn. Eru fleiri enn 25 ferðafólk, verður prísurin lækkaður 20 %.

a Hvat felag eiga tey at velja?

Á ferðini skal flokkurin vitja eitt listasavn, eitt tekniskt savn og ein eitt baðiland. Her niðanfryi er prísurin á atgongumerkjum á hesum trimum støðunum. Allir prísir eru fyri eitt fólk.

Listasavn

Vanligur prísur: 75 kr
Seniorar (+67 ár), studentar: 40 kr
Bólkar, í minsta lagi 10 fólk: 40 kr
Børn eldri enn 7 ár: 40 kr
Børn yngri enn 7 ár: ókeypis

Tekniskt savn

Vaksin (18 ár): 80 kr
Børn (4-17 ár): 40 kr
Børn (0-3 ár): ókeypis
Bólkar, vaksin (minst 15): 40 kr
Skúlaflokkar v/lærara, pr næming:
(tveir lærarar ókeypis pr flokk): 20 kr

Baðiland

Vaksin (18 ár): 100,-
Børn (4-17 ár): 70,-
Børn (0-3 ár): 30,-
Bólkaavsláttur:
• Fleiri enn 10 fólk: 10 %
• Fleiri enn 20 fólk: 15 %

b Hvat fer tað at kosta at sleppa inn hjá næmingum og lærarum til samans á teimum trimum støðunum?

Ein annar móguleiki er eitt serligt hald, sum kostar 100 kr fyri hvønn. Tá er ókeypis at fara á søvnini, og í baðilandið kanst tú fara fyri hálvan prís. Bólkaavslátturin í baðilandinum er kortini ikki galdandi, tá ið hesin móguleikin verður brúktur.

c Verður tað bíligari at keypa eitt slíkt hald?

Á heimleið hava tey ein matarsteðg, tá ið tey hava koyrt 20 km. Bussførarin sigur, at tey tá hava koyrt 25 % av øllum strekkinum.

d Hvussu langur er allur teinurin at koyra heim?

8.133 Hvussu stórir brotpartur av næmingunum

- a er í keppi?
- b brúkar brillur?
- c er í T-skjúrta?

8.134 Stytt brotini so nógv sum møguligt.

- a $\frac{12}{16}$
- b $\frac{40}{45}$
- c $\frac{21}{28}$
- d $\frac{60}{75}$

8.135 Rokna.

- a $\frac{1}{6} \cdot 48$
- b $\frac{3}{7} \cdot 49$
- c $\frac{2}{5} \cdot \frac{1}{6}$
- d $\frac{5}{12} \cdot \frac{30}{45}$

8.136 Hvat er størri,

- a $\frac{1}{6}$ av 54 ella $\frac{1}{9} \cdot 72$?
- b $\frac{2}{3}$ av 90 ella $\frac{3}{4}$ av 80?

8.137 Skriva sum brot og sum prosent.

- a 0,25
- b 0,3
- c 0,09
- d 1,2

8.138 Skriva sum desimaltal og sum brot.

- a 15 %
- b 80 %
- c 125 %
- d 350 %

8.139 Satt ella ósatt?

1 Prosent merkir hundraðpartar.

2 Trý av fýra er tað sama sum 25 %.

3 Ein fimtingur er tað sama sum 5 %.

4 $0,8 = 80 \%$

5 25 % av 50 er líka nógv sum 50 % av 25.

6 Fer prísurin úr 20 kr upp í 25 kr, so veksur hann 5 %.

7 $\frac{7}{150}$ er meiri enn 50 %.

8 Tá ið 60 % av einum tali er 39, so er talið sjálvt minni enn 78.

